

בין שמחת פורים לשמחת יום טוב
הרב מואיז נבון

תלמוד בבלי מסכת תענית דף כט עמוד א

משנכנס אב ממעטין בשמחה וכו' אמר רב יהודה בריה דרב שמואל בר שילת משמיה דרב: כשם שמשנכנס אב ממעטין בשמחה - כך **משנכנס אדר מרבין בשמחה**, **רש"י מסכת תענית דף כט עמוד א** משנכנס אדר - ימי נסים היו לישראל: **פורים ופסח**.

~ יום טוב לעומת פורים בהלכה ~

פורים	יום טוב	
<p>שולחן ערוך יורה דעה הלכות אבילות תא:ז מת לו מת קודם פורים, ופגע בו פורים, אינו מפסיק האבילות; ומי"מ אין אבילות נוהג בו, לא בי"ד ולא בט"ו, אלא דברים שבצינעא נוהג, וחייב לשלוח מנות. ואף על פי שאינו מתאבל בהם, עולים לו ממנין השבעה, כמו שבת.</p>	<p>שולחן ערוך יו"ד הלכות אבילות שצט הקובר מתו קודם הרגל, בענין שחל עליו אבילות, ונהג בו אפילו שעה אחת קודם הרגל, מפסיק האבילות ומבטל ממנו גזרת שבעה וימי הרגל עולים לו למנין שלשים, הרי שבעה לפני הרגל, וימי הרגל, ומשלים עליהם השלשים.</p>	אבילות
<p>רמב"ם הלכות מגילה וחנוכה פרק ב הלכה טו כיצד חובת סעודה זו שיאכל בשר ויתקן סעודה נאה כפי אשר תמצא ידו, ושותה יין עד שישתכר וירדם בשכרות. וכן חייב אדם לשלוח שתי מנות של בשר או שני מיני תבשיל או שני מיני אוכלין לחבירו שנאמר +אסתר ט' + ומשלוח מנות איש לרעהו שתי מנות לאיש אחד, וכל המרבה לשלוח לרעים משובח, ואם אין לו מחליף עם חברו זה שולח לזה סעודתו וזה שולח לזה סעודתו כדי לקיים ומשלוח מנות איש לרעהו.</p>	<p>רמב"ם הלכות יום טוב פרק ו הלכה כ כשאדם אוכל ושותה ושמח ברגל לא ימשך ביין ובשחוק ובקלות ראש ויאמר שכל מי שיוסיף בזה ירבה במצות שמחה, שהשכרות והשחוק הרבה וקלות הראש אינה שמחה אלא הוללות וסכלות ולא נצטוונו על ההוללות והסכלות אלא על השמחה שיש בה עבודת יוצר הכל שנאמר +דברים כ"ח+ תחת אשר לא עבדת את ה' אלהיך בשמחה ובטוב לבב (מרב כל) הא למדת שהעבודה בשמחה, ואי אפשר לעבוד את השם לא מתוך שחוק ולא מתוך קלות ראש ולא מתוך שכרות.</p>	שכרות
<p>טור אורח חיים הלכות מגילה ופורים תראג כ' ר"ע ז"ל מנהג בשתי ישיבות ליפול על פניהם כיון שהוא יום נס ונגאלו בו צריכין אנו לבקש רחמים שיגאלנו באחרונה כבראשונה ובתשובה מצאתי שאין נופלים על פניהם וכן המנהג ...</p>	<p>שולחן ערוך א"ח הלכות ט' באב תקנט אין אומרים תחנון (ולא סליחות) (הגהות אשירי) בת"ב, ואין נופלים על פניהם משום דמקרי מועד.</p>	תחנון
<p>שולחן ערוך א"ח הלכות מגילה ופורים תרצו סעיף ח - מותר לישא אשה בפורים ...</p> <p>דרכי משה או"ח תרצו: לא שייך עירוב שמחה בשמחה בפורים דהא לגבי רגלים אמרינן טעמא בפרק קמא דמועד קטן דכתיב ושמחת בחגך ולא באשתך, ובפורים לא כתיב רק משתה ושמחה, ובכל מאי דמשמח סגי ליה</p>	<p>שולחן ערוך א"ח הלכות חול המועד תקמו סעיף א - אין נושאים נשים במועד ...</p> <p>תלמוד בבלי מסכת מועד קטן דף ח עמוד ב משנה. אין נושאים נשים במועד, ... גמרא. וכי שמחה היא לו מאי הוי? אמר רב יהודה אמר שמואל, וכן אמר רבי אלעזר אמר רבי אושעיא, ואמרי לה אמר רבי אלעזר אמר רבי חנינא: לפי שאין מערבין שמחה בשמחה. רבה בר [רב] הונא אמר: מפני שמניח שמחת הרגל ועוסק בשמחת אשתו. אמר ליה אביי לרב יוסף: הא דרבה בר [רב] הונא - דרב הוא, דאמר רב דניאל בר קטינא אמר רב: מנין שאין נושאים נשים במועד - שנאמר +דברים ט"ז+ ושמחת בחגך, בחגך - ולא באשתך. ...</p>	לישא אישה
<p>שולחן ערוך א"ח הלכות מגילה ופורים תרצה סעודת פורים שעשאה בלילה, לא יצא ידי חובתו. הגה: ומי"מ גם בלילה ישמח וירבה קצת בסעודה. (תשובת מהרי"ב).</p>	<p>שולחן ערוך אורח חיים הלכות שבת רעא כשיבא לביתו [בלילה] ימהר לאכול מיד.</p>	לילה

Victor E. Frankl, *Man's Search for Meaning*, p.121

Logos is a Greek word which denotes "meaning". Logotherapy, . . . focuses on the meaning of human existence as well as on man's search for such a meaning. According to logotherapy, this striving to find a meaning in one's life is the primary motivational force in man.

- **ר' אליהו כי-טוב, ספר התודעה, שמחת בית השואבה** - אין שמחה שלמה לאדם אלא בשעה שהוא דבוק בשרשו. ... כך הם ישראל: כל חיותם של ישראל - שהם דבקים בשרשם, בחי העולמים.
- **רש"ר הירש ויקרא פרק א** - "קרבת אלהים יחפצון" (ישעיה נח, ב), - זו קרבת האלהים, שהיא הטוב היחיד לאדם מישראל (תהלים עג, כח), שבלעדיו הוא חש כ"בהמות", מעורטל מכל ייעוד האדם (שם כב).
- **רמב"ם הל' שופר ח** - השמחה שישמח אדם בעשיית המצוה ובאהבת האל שצוה בהן, **עבודה גדולה היא**...

מגיד משנה הלכות שופר וסוכה ולולב פרק ח הלכה טו

השמחה שישמח אדם בעשיית מצוה וכו'. דברי רבינו מבוארים בכ"מ בגמרא ובבמה מדליקין (שבת ל':) אמרו ושבתתי אני את השמחה זו שמחה של מצוה. ... **וכשהוא עושה מה שנברא בשבילו ישמח** ויגיל לפי ששמחת שאר דברים תלויים בדברים בטלים שאינן קיימים אבל השמחה בעשיית המצוה ובלמידת התורה והחכמה היא השמחה האמיתית. וזהו ששלמה בדרכי מוסרו שבח שמחת החכמה ואמר בני אם חכס לבך ישמח לבי גם אני:

הרב סולובצ'יק, על התשועות עמוד 103.

את השמחה, אליבא דהלכה, ניתן לחוות רק כאשר האדם מצוי בנוכחות הא-להים. בכל פעם שבו אומרת התורה "**ושמחת**" היא מסייגת ואומרת "**לפני ה' א-להיך**..."

~ נגלה ונסתר ~

פורים	יום טוב	
	שמות פרק יד (לא) וירא ?שָׂרָאֵל אֶת הַיָּד הַגְּדֹלָה אֲשֶׁר עָשָׂה יְקֹנֶק בְּמִצְרַיִם וַיִּירָאוּ הָעָם אֶת יְקֹנֶק וַיֹּאמְרוּ בְּיַקְנֹק וּבְמִשָּׁה עֲבָדוּ:	פסח
תלמוד בבלי מסכת חולין דף קלט עמוד ב אסתר מן התורה מניין? +דברים ל"א+ ואנכי הסתר אסתיר	שמות פרק כ (טו) וְכָל הָעָם רֹאִים אֶת הַקּוֹלֹת וְאֶת הַלְפִידִם וְאֶת קוֹל הַשֹּׁפָר וְאֶת הַהָר עֹשֵׁן וַיִּירָא הָעָם וַיִּנְעוּ וַיַּעֲמְדוּ מֵרָחֵק:	שמיני
	תלמוד בבלי מסכת סוכה דף יא עמוד ב דתניא: +ויקרא כג+ כי בסכות הושבתי את בני ישראל - ענני כבוד היו , דברי רבי אליעזר. רבי עקיבא אומר סוכות ממש עשו להם.	סוכות

~ מהות החג ~

פורים	יום טוב	
אסתר ט ... (יז) בַּיּוֹם שִׁלְשָׁה עָשָׂר לַחֹדֶשׁ אֶדְר וְנוֹחַ בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר בּו וַעֲשֵׂה אֹתוֹ יוֹם מְשֻׁתָּה וְשִׁמְחָה: (יח) וְהַיְהוּדִים אֲשֶׁר בְּשׁוֹשָׁן נִקְהְלוּ בְּשִׁלְשָׁה עָשָׂר בּו וּבְאַרְבָּעָה עָשָׂר בּו וְנוֹחַ בְּחִמְשָׁה עָשָׂר בּו וַעֲשֵׂה אֹתוֹ יוֹם מְשֻׁתָּה וְשִׁמְחָה: (יט) עַל כֵּן הַיְהוּדִים הַפְּרוּזִים הַיִּשְׁבִּים בְּעָרֵי הַפְּרוּזוֹת עָשִׂים אֶת יוֹם אַרְבָּעָה עָשָׂר לַחֹדֶשׁ אֶדְר שִׁמְחָה וּמְשֻׁתָּה יוֹם טוֹב וּמְשֻׁלּוֹחַ מִנּוֹת אִישׁ לְרֵעֵהוּ: פ (כ) וַיִּכְתֹּב מְרַדְכִי אֶת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַיִּשְׁלַח סְפָרִים אֶל כָּל הַיְהוּדִים אֲשֶׁר בְּכָל מְדִינוֹת הַמְּלָךְ אַחֲשֵׁרוּשׁ הַקְּרוּבִים וְהַרְחֹקִים: (כא) לְקַיֵּם עֲלֵיהֶם לְהִיּוֹת עֹשִׂים אֶת יוֹם אַרְבָּעָה עָשָׂר לַחֹדֶשׁ אֶדְר וְאֶת יוֹם חֲמִשָּׁה עָשָׂר בּו בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה: (כב) כִּימִים אֲשֶׁר נָחוּ בָהֶם הַיְהוּדִים מֵאוֹיְבֵיהֶם וְהַחֹדֶשׁ אֲשֶׁר נִהְפְּדוּ לָהֶם מִיַּגוֹן לְשִׁמְחָה וּמֵאֲבֵל לְיוֹם טוֹב לַעֲשׂוֹת אוֹתָם יְמֵי מְשֻׁתָּה וְשִׁמְחָה וּמְשֻׁלּוֹחַ מִנּוֹת אִישׁ לְרֵעֵהוּ וּמִתְנוּת לְאֲבִינָיִם:	שמות פרק ו (ז) וְלִקְחֹתִי אֶתְכֶם לִי לְעָם וְהִיִּיתִי לְכֶם לֵאלֹהִים וַיִּדְעֹתֶם כִּי אֲנִי יְקֹנֶק אֱלֹהֵיכֶם הַמוֹצִיא אֶתְכֶם מִתַּחַת סְבֻלוֹת מִצְרַיִם:	פסח
	שמות יט (ה) וַעֲתָה אִם שְׂמוֹעַ תִּשְׁמָעוּ בְּקוֹלִי וְשִׁמְרֹתֶם אֶת בְּרִיתִי וְהִיִּיתֶם לִי סֻגְלָה מִכָּל הָעַמִּים כִּי לִי כָל הָאָרֶץ: (ו) וְאֵתֶם תִּהְיוּ לִי מִמְּלַכְתּוֹ כְּהַנִּים וְגוֹי קָדוֹשׁ אֵלֶּה הַדְּבָרִים אֲשֶׁר תִּדְבַּר אֵל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:	שמיני
	ויקרא פרק כג (מג) לְמַעַן יִדְעוּ דְרֹתֵיכֶם כִּי בְּסֻכּוֹת הוֹשַׁבְתִּי אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּהוֹצִיאִי אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲנִי יְקֹנֶק אֱלֹהֵיכֶם: ושב"ם ... ולמה אני מצוה לך לעשות זאת? כי י"י אלהיך מביאך אל ארץ טובה ...	סוכות

ישעיהו פרק מג(יב) אֲנֹכִי הַגְּדֹתִי וְהוֹשַׁעְתִּי וְהַשְׁמַעְתִּי וְאִין בְּכֶם זֶר וְאַתֶּם עַדִּי נֹאֵם יְקֹנֶק וְאֲנִי אֵל:

Mark Twain: "All things are mortal but the Jew; all other forces pass, but he remains. What is the secret of his immortality?"

- אבילות, שכרות, תחנון, לישא אישה, מצוות לא בלילה
- משנכנס אדר מרבית בשמחה